HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

רבא אמר. גבי נגע באחד נמי אפילו יש שני כיתי עדים חלוקות אחת אומרת קודם שנגע בו מת ואחת אומרת עכשיו מת הוי נמי ר"מ מטהר ואפילו הכי לא תיקשי: **הפס תרי חזקי.** מיהו לטהר ומשום הכי אזלינן לקולא דאוקי תרי לבהדי תרי והעמד מת על חזקתו ראשונה כל הלילה וחי הוה ועוד העמד נוגע על חזקתו ראשונה וטהור היה: **הכא.** במתניתין מדא חזקה הוא דאיכא למימר העמד תרומה על חזקתה ומשום הדא חזקה לא מרעינן סהדי הלכך אזלינן לחומרא: **קשיא דר' יוסי.** דבריית דקתני בספק טבל ובספק לא טבל ובטומאה דרבנן אכל אוכלין כו' ורבי יוסי מטמא ומתני' קתני ספק עירוב כשר ואפילו תחומין דרבנן תיקשי: **הוא'ל ויש לה עיקר מן התורה.** ליש טומאה מן התורה ויש להחמיר בספק טבילה להכי אחמור רבנן אף בספק טבילת טומאה דרבנן דלא ליתי לזלזולי בספק טבילת טומאה דאורייתא היא.

אתחומין פריך למימר דתחומין דאורייתא וכו' עקיבא במס' סוטה (דף ל:): **ומשני קסבר רבי יוסי תחומין דרבנן.** ומשום דלא ליתו לזלזולי בשאר ספיקות דמלאכת שבת ליכא למיגזר דלא דמו מלאכות לתחומין אבל טומאות דמו להדדי: **דידיה.** מחמיר אפילו בספק דרבנן ומתניתין דרביה אבטולמוס היא: **העמד טמא על חזקתו.** כוליה[ה] חזקה לחומרא איכא לקולא ליכא אבל מתני' איכא חזקה לקולא ולחומרא העמד אדם על חזקת תחוס ביתו [ו] ואמר לא עירב העמד תרומה על חזקתה ועירב ובדרבנן לקולא אזלינן: **שלא נמדדה.** מתחילתה ולא עמדה בחזקת כשרות: **עירב בתרומה.** טהורה ונטמאת משהניחה שם: **ספק מבעוד יום נטמאת ספק משחשיכה נטמאת.** אמרינן אוקמיה בין השמשות אחזקתה קמייתא וטהורה הואי והשתא משחשיכה הוא דאיטמי: **וכן בפירות.** של טבל: **ספק מבעוד יום נתקנו.** לאחר שהניחן שם: **ספק משחשיכה נתקנו.** ולא קנה עירוב כדתנן במתני' [לא.] אבל לא בטבל. ולקמן פריך בהאי מה חזקת כשרות איכא דמכשר רבי יוסי דהא איכא למימר העמד טבל על חזקתו: **ספק טמאה ספק טהורה.** דקודם שהניחה שם נולד לה ספק ולא היה שם חזקת הכשר עירוב מעולם: **מאי שנא תרומה.** דריש ספק מבעוד יום ניטמאת ספק משחשיכה דמכשר ר' יוסי דהא אינה נתקנו ספק מבעוד יום ונדמעו והאי תנא סבר לה כסומכוס דאמר (לעיל דף כו:) אין מערבין לישראל בתרומה הלכך אם מבע"י נדמעו אע"ג דחזי להניח אין עירובו עירוב. ל"א נדמעו שנפל לתוכן טבל דלא חזי אפילו להכן: **עירבו לי בטהורה בכל מקום שהיא.** והניחום שתיהן יחד בסוף התחום. ובכרות של תרומה עסקינן דאי בחולין חולין טמאין מותרין הן דלאו כל אדם אוכל חוליו בטהרה: **דליכא טהורה.** ולאית דשמא מבע"י נטמאת: **או דילמא אפילו ר' יוסי.** לא מכשר במתני' אלא משום דאי טהורה היא הא ידע לה היכא היא ואיזו היא סעודתו ומשום ספק טומאה לא מיפסלא דאמר אוקמא אחזקה: **אבל הכא לא ידע.** הי היכא סעודתו: **בעינן סעודה הראויה מבע"י וליכא.** ואין עירובו כלום דאפילו אמר גמל לא הוי דבשלמא מתני' סעודה הראויה הואי והשתא הוא דאתיליד בה ספק: **כלך זו כו'.** אמר על כלך אחת בע"ש היום יהא חול ולמחר יהא קדש ועירב שלומו בה: **מהו.** הואיל ובין השמשות ספק הוא חיישינן דילמא קודש קניית עירוב חל עליה הקדש ואין מערבין בהקדש או לא אמרינן הכי: **היום תהא קדש ולמחר תהא חול.** על מעות שיש לי בבית מהו מי אמרינן כי מטא בין השמשות נפק ליה מקדושתיה וקנה עירוב או לא: **ומאי שנא.** הא בין השמשות ספיקא הוא מאי שנא הכא לקולא והכא לחומרא: **לכי תיכול ענב כורא דמלחא.** לכשתמדוד כור של מלח על דבר זה ותתנהו לי אומר לך טעמו: **היום חול ולמחר קדש.** ובין השמשות דקניית עירוב ספיקא הוא ומספיקא לא תפקיה ממילתיה קמייתא וכן קיפא: **של מעשר.** ראשון שהיה עדיין טבל שלא הפרישו הלוי ממנה תרומת מעשר והרי הוא במיתה בעודו טבל ואפילו להכשיר ולא חזי לעירוב ולגבי לגין טבול יום בעודו טבל לא פסיל דטבול יום מותר בנגיעה לחולין ולמעשר ואע"ג דפתיכא ביה תרומה שלא הורמה ואמר הרי זו שבלגין תרומת מעשר על החבית לכשתחשך ויעריב שמשו שתהא כשרה לתרומה: **דבריו קיימין.** והתרומה טהורה: **ואם אמר עירבו לי בלגין זה לא אמר כלום.** הואיל וכי מטא בין השמשות אכתי טבל הוא: **סוף היום.** תחילת בין השמשות שהוא סוף היום של ע"ש: **קונה עירוב.** וסוף היום אכתי טבל הוא:

ט) הכא בשתי כיתי עדים. דר' מאיר ליתי ליה אוקי תרי בהדי תרי כו' אע"ג דבפרק שני דכתובות (דף כ.) אמרינן אוקי תרי בהדי תרי [י] אפילו בדאורייתא הכא שאני דהשתא ולאי טמאה היא: **אדרבה** העמד מקוה על חזקתו. הוה מצי לשנויי הרי חסר לפנין כדאמר פר' קמא דנדה (דף ב:) אלא דלא מיירי הכא במקוה שנמדד ונמצא חסר: **במקוה שלא נמדד.** ואע"ת והא רבי יוסי מטמא אפילו טהרות אם נגע בהן לענין דאמרינן ליה זיל טבול אפילו ר"מ מודה [כ] דלאמרינן גבי ספק טומאה ברשות הרבים וא"כ אדרבה נימא אוקי טהרות על חזקתן וי"ל דבספיקא דרבנן כי הכא לא אמרינן זיל טבול לרבי מאיר ופליגי אגברא אי בעי טבילה אבל טהרות מודה רבי יוסי דלא מטמאינן וכן איתא במסכת מקואות (פ"ב משנה ב) [כא] דקתני ורבי יוסי מטמא [ל] אספק ליטמא טמא לטמא אחרים טהור:

אבל עירב בתרומה ספק טמאה ספק טהורה. כגון שהיו ב' ליטורין לפניו לאחד היה תרומה טמאה ואחד היה תרומה טהורה ועירב באחד מהן דליכא חזקה כלל: **ספק** נדמעו. גרלאה כפ"ה בלשון שני נדמעו טבל בחולין ולא כסתם דימוע שבהש"ס אבל לשון ראשון שפירש נדמעו תרומה בחולין ואתיא כסומכוס אין גרלאה דהא קתני בברייתא דמערבין בתרומה ודוחק לומר דמיירי בתרומה לכהן: **מאי שנא.** ואם תאמר והא רבא גופיה קאמר בסמוך זאת אומרת סוף היום קונה עירוב ואם סוף היום קונה עירוב אתיא דרב נחמן שפיר ואמאי קמיבעיא ליה מאי שנא ויש לומר דע"כ דרבא לית ליה דתחלת היום קונה עירוב דהא פסיק בריש בילה (דף ד:) כרב דאמר גולה בזה אסורה בזה וטעמא דרב משום הכנה ומאן דאית ליה הכנה סבר תחילת היום קונה עירוב כדמוכח בפירקין (דף לח:) ורבא דאמר זאת אומרת סוף היום קונה עירוב אליבא דברייתא קאמר וליה לא ס"ל: דאי

ניטמאת ספק משחשיכה דמכשר ר' יוסי משום חזקה קמייתא: **פירות.** ספק מבעוד יום נתקנו ספק משחשיכה נזקמינהו נמי אחזקה קמייתא דטבל הוו וליפסול: **נדמעו.** חולין הוו מעיקרא מתוקנין ונפלה בהן תרומה ונדמעו והאי תנא סבר לה כסומכוס דאמר (לעיל דף כו:) אין מערבין לישראל בתרומה הלכך אם מבע"י נדמעו אע"ג דחזי להניח אין עירובו עירוב. ל"א נדמעו שנפל לתוכן טבל דלא חזי אפילו להכן: **עירבו לי בטהורה בכל מקום שהיא.** והניחום שתיהן יחד בסוף התחום. ובכרות של תרומה עסקינן דאי בחולין חולין טמאין מותרין הן דלאו כל אדם אוכל חוליו בטהרה: **דליכא טהורה.** ולאית דשמא מבע"י נטמאת: **או דילמא אפילו ר' יוסי.** לא מכשר במתני' אלא משום דאי טהורה היא הא ידע לה היכא היא ואיזו היא סעודתו ומשום ספק טומאה לא מיפסלא דאמר אוקמא אחזקה: **אבל הכא לא ידע.** הי היכא סעודתו: **בעינן סעודה הראויה מבע"י וליכא.** ואין עירובו כלום דאפילו אמר גמל לא הוי דבשלמא מתני' סעודה הראויה הואי והשתא הוא דאתיליד בה ספק: **כלך זו כו'.** אמר על כלך אחת בע"ש היום יהא חול ולמחר יהא קדש ועירב שלומו בה: **מהו.** הואיל ובין השמשות ספק הוא חיישינן דילמא קודש קניית עירוב חל עליה הקדש ואין מערבין בהקדש או לא אמרינן הכי: **היום תהא קדש ולמחר תהא חול.** על מעות שיש לי בבית מהו מי אמרינן כי מטא בין השמשות נפק ליה מקדושתיה וקנה עירוב או לא: **ומאי שנא.** הא בין השמשות ספיקא הוא מאי שנא הכא לקולא והכא לחומרא: **לכי תיכול ענב כורא דמלחא.** לכשתמדוד כור של מלח על דבר זה ותתנהו לי אומר לך טעמו: **היום חול ולמחר קדש.** ובין השמשות דקניית עירוב ספיקא הוא ומספיקא לא תפקיה ממילתיה קמייתא וכן קיפא: **של מעשר.** ראשון שהיה עדיין טבל שלא הפרישו הלוי ממנה תרומת מעשר והרי הוא במיתה בעודו טבל ואפילו להכשיר ולא חזי לעירוב ולגבי לגין טבול יום בעודו טבל לא פסיל דטבול יום מותר בנגיעה לחולין ולמעשר ואע"ג דפתיכא ביה תרומה שלא הורמה ואמר הרי זו שבלגין תרומת מעשר על החבית לכשתחשך ויעריב שמשו שתהא כשרה לתרומה: **דבריו קיימין.** והתרומה טהורה: **ואם אמר עירבו לי בלגין זה לא אמר כלום.** הואיל וכי מטא בין השמשות אכתי טבל הוא: **סוף היום.** תחילת בין השמשות שהוא סוף היום של ע"ש: **קונה עירוב.** וסוף היום אכתי טבל הוא: דקונה עירוב, והנה סוף היום טבל טבול לתרומת מעשר היה ואין מערבין בטבל לפיכך לא אמר כלום,

מסורת הש"ס

א) ס"א לחומרא, **ב)** [לקמן עט. סוטה ל:], **ג)** [תוספתא ספ"ב], **ד)** [לקמן ע"ב ודף לח:], **ה)** שבת ד. חולין יב. קיב, **ו)** [טבול יום פ"ד מ"ד], **ז)** פי' כליס, **ח)** בס"א: כלומר, **ט)** שיך לדף הקודם, **י)** [ל"ל אבל ספק ליטמא ולטמא אחרים טהור],

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואיבעית אימא לא קשיא הא דידיה: **(ב)** רש"י ד"ה שבת נמי וכו' במס' סוטה. נ"ב דף כז: וכגמ' שם דף ל ע"ב: **(ג)** ד"ה העמד טמא וכו' תחוס ביתו ואימור לא:

גליון הש"ם

גמ' קסבר ר"י תחומין דרבנן. עיין הגהת אשר"י פפ"ק דעירובין: **תוס'** ד"ה הכא. **אפי' בדאורייתא.** ק"ל התם אמרינן כן לענין ממון דמדאורייתא בתמת תרי ותרי אוקי אחזקה אבל באיסורי הא אמרינן תרי ותרי ספיקא דרבנן הייט דרבנן התמירו דלא ניזל בזה בתר חזקה. ועי' כתובות דף כו: בתוס' שם דהכא בתרומה דרבנן גם בתרי ותרי אוקמי אחזקה כדהוסיפו מקוגיא דשם ותירלו דמ"מ תחומין דאורייתא. ודבריהם דהכא דאפי' בדאורייתא אוקי אחזקה ס"ע גם הא מלא דשמעתא הכא רבה וכ"ש דס"ל כיעמוד דף לא. תרי ותרי ספק דאורייתא דמדאורייתא לא אמרינן אוקי אחזקה וע"ע: **ד"ה** במקוה וכו' בראמרינן גבי ספק טומאה ברה"ר. עי' ע"ז דף לז ע"ב: **בא"ד** דקתני וכ"ר **ליטמא טמא** שספק ליטמא טמא לטמא וכו'. שכ"ש אומר כל דבר שהוא בחזקת טומאה לעולם הוא בחזקתו עד שיודע שהוא טהור אבל ספק ליטמא ולטמא טהור כל"ל:

מוסף רש"י

לכי תיכול עליה כורא דמלחא. כבדימותא אהדר ליה, כשתמדוד לי כור של מלח אומר לך טעמו של דבר (שבת ד. וכעי"ז חולין יב. וקיב.) ליתא אחרינא לכשתאכל עליה כור של מלח לא תוכל להשותם זו לזו (שבת ד.).

רבינו חננאל

ופירק רבא פירוק אחר, דתנן תרי חזקי לקולא, חדא העמד חי על חזקתו ואימור לא היה מת אותה שעה שנגע בו. שניה העמד טהור על חזקתו ואימור לא נטמא [ו]. [והכא] אמרינן ספיקו גברא דדרבה העמד גברא על חזקתו ואימור לא עירב בסעודה הראויה. קשיא דר' יוסי אדר' יוסי. הכא במתני' קתני ספק עירב [כשר] והתם בברייתא קתני ספק טומאה (כשר) [טמא]. ופרקינן שאני טומאה דאפילו טומאה קלה יש לה עיקר מן התורה, לפיכך א"ר יוסי אפילו ספיקא טמא, אבל בעירוב תחומין דרבנן נינהו. אי [בעית] תימא הא דידיה

עין משפט נר מצוה

א [מיי' פכ"ז מהל' שבת הל' ז טור ומ"א סי' שלז]: **עטו ב** ג מיי' פ"ו מהל' עירובין הלכה טו טוש"ע א"ח סי' שלד סעיף ז וסי' תט סעיף ו: **פ ד ה ו** מיי' שם הלכה טז טור שו"ע א"ח סי' שפו סעיף ט:

רבינו חננאל (המשך)

ומתני' דרביה. ופשוטה היא. **רבא אחר בשלמא התם** העמד טמא על חזקתו ואימור לא טבל. שלא נתבררה טבילתו כהוגן, אבל הכא מאי אית לך למימר העמד גברא על חזקתו ואימור לא עירב הרי עירב, מאי איכא [ב] [למימר] שמא משחשכה, לא אתי שמא דחי ודאי. מקוה נמי אם תאמר העמד מקוה על חזקתו ואימור לא חסר, איכא למימר הכי במקום (שלא נמדדה) [שנמדדה]. אבל במקום (שנמדדה) [שלא נמדדה] ונמצאת חסירה היכי יכלת למימר הכי, לפיכך קתני טמא. ת"ר כיצד א"ר יוסי ספק עירוב כשר. עירב בתרומה ספק נטמאת ספק לא נטמאת וכן בפירות ספק נדמעו וספק לא נדמעו, אבל עירב בתרומה ספק נטמאת מבעוד יום ספק משחשיכה ניטמא, וכן בפירות ספק מבעוד יום כו', אין זה ספק עירוב כשר. **היו לפניו שתי כברות אחת טמאה ואחת טהורה,** ואמ' **עירובי בטהורה** כל מקום שהיא, אסיקנא בין לר' מאיר בין לר' יוסי אינו עירוב בענין סעודה הראויה מבעוד יום ולילא. **בעא מיניה [רבא] מרב נחמן, כבר זה היום חול ולמחר קודש** וא' עירובי בהן מהו, ופשט ליה קנה עירוב מאי טע' בתר יומיה שרינן ליה. פי' הולכין אחר עת העירוב [היום קדש ולמחר חול לא קנה עירוב] מאי טעמא בעת שעירב קודש היתה. ואמרינן מאי טעמא כל חדא וחדא בתר יומיה שרינן ליה. היום חול ולמחר קודש מספיקא שמא ישאר למחר ותתקדש לא נחתא לה קדושה. היום קודש ולמחר חול מספיקא לא פקעא קדושתא. **תנן התם לגין שהוא טבול יום שמילאו מחבית של** מעשר טבל. פי' שלא הורם ממנו תרומת מעשר. **ואמר הרי זו תרומת מעשר לכשתחשך דבריו קיימין, ואם אמר עירובי בה לא אמר כלום.** פי' טבול יום פוסל את התרומה וזה הלגין אע"פ שהוא טבול יום ופוסל התרומה, כיון שבעת שמילו[א]הו מן הטבל הטבול לתרומת מעשר לא הזכיר עליו שם תרומה מעכשיו אלא לכשתחשך, כשתחשך וערב השמש נטהר הלגין ותרומת מעשר שבו טהורה. א"ר אבא זאת אומרת סוף היום, הוא ערב שבת שקונה עירוב. דייק מדקתני אם אמר עירובי בה לא אמר כלום ש"מ סוף היום הוא

ו) נראה דחסר כאן ול"ל והכא חדא חזקה לקולא דהעמד תרומה על חזקתה ואימור לא נטמאת ולכן אמרינן וכו'. ב) נראה דל"ל מאי איכא למימר שמא נטמאת מבעוד יום לא אתי שמא ומוליא מידי וודאי.